

Javno pismo občinama ustanoviteljicama PiŠK v zvezi s poskusom spreminjanja jezikovne podobe Prekmurja

Podpisani z veliko zaskrbljenostjo spremljamo dogajanje, povezano s predlogom spremembe 24. člena *Zakona o javni rabi slovenščine* in 25. člena *Zakona o knjižničarstvu*, ki ga je na Ministrstvo za kulturo, Urad Vlade RS za narodnosti in Komisijo za narodni skupnosti pri Državnem zboru RS poslala Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota (PiŠK). Predlagana novela po našem prepričanju presega okvire, ki jih določa slovenska jezikovna zakonodaja, in odpira skrb vzbujajoče sistemske posledice za knjižnice in druge javne ustanove po Sloveniji.

Predlog med drugim omogoča, da bi knjižnična dejavnost potekala v madžarskem jeziku tudi na sedežu PiŠK, ki ni na dvojezičnem območju, kar pomeni poseg v uveljavljeno ureditev javne rabe jezika ter v razmerje med uradnim jezikom in manjšinskimi jeziki v javnih zavodih. Pobuda ne ogroža zgolj lokalnega jezikovnega prostora, temveč ustvarja precedens, po katerem bi podobne posege lahko uveljavljali tudi drugod po Sloveniji, kar bi pomembno spremenilo temelje jezikovne politike slovenske države.

Skrb vzbujajoče je tudi dejstvo, da pobuda prihaja iz ustanove, ki je bila desetletja zgledna skrbnica prekmurske kulturne dediščine in je poznana po eni najbogatejših domoznanskih zbirk v prekmurščini. Zadnja leta pa smo priča odločitvam, ki ta ugled pomembno krnijo – med njimi spomnimo na lansko razstavo o Pétru Nádasu, kjer je bil slovenski jezik odrinjen na obrobje, ter na kadrovske in programske premike, ki kažejo na nerazumno širjenje dejavnosti, namenjenih manjšinski skupnosti, izven okvira narodnostno mešanih območij.

Ob tem izrecno poudarjamo, da nismo proti madžarski narodni skupnosti niti proti razvijanju kakovostnih storitev zanjo – ravno nasprotno. Pravice madžarske skupnosti morajo biti v celoti spoštovane skladno z zakonodajo in v okviru knjižnic, ki delujejo na narodnostno mešanih območjih. Vendar pa mora biti enaka skrb namenjena tudi slovenskemu jeziku, katerega položaj in status omenjeni predlog neposredno ogroža.

Predlagana ureditev razširja dvojezični režim na območja, kjer ta nikoli ni bil predviden, in s tem preoblikuje jezikovni status mesta Murska Sobota ter javnih zavodov, ki tam delujejo. Takšen poseg je nesprejemljiv in ga obsojamo ter zavračamo.

Zato podpisani pozivamo občini ustanoviteljici PiŠK, da zavzameta jasno stališče proti pobudi PiŠK ter v skladu s svojimi pristojnostmi zagotovita spoštovanje obstoječe zakonske ureditve rabe slovenskega jezika in jezika narodnih skupnosti. Občini ustanoviteljici imata možnosti in vzvode, da zaščitita ustavno določeno jezikovno podobo Pomurja ter preprečita, da bi ugled osrednje pomurske knjižnice še naprej tonil zaradi odločitev, ki nimajo strokovne podlage in niso v korist vseh prebivalcev regije.

Podpisani:

dr. Nina Zver, jezikoslovka

Franci Just, literarni zgodovinar

Štefan Kardoš, pisatelj

Feri Lainšček, pisatelj

Vlado Žabot, pisatelj

Dušan Šarotar, pisatelj

dr. Jolanda Lazar, jezikoslovka

dr. Klaudija Sedar, jezikoslovka

dr. Mojca Kumin Horvat, jezikoslovka

dr. Branko Kerman, arheolog

dr. Hotimir Tivadar, jezikoslovec

Ivo Podojsteršek, predstavnik zaposlenih v Svetu knjižnice Pišk MS

Vesna Radovanovič, predstavnica zaposlenih v Svetu knjižnice Pišk MS

Karel Šavel, član Strokovnega sveta Pišk MS, predstavnik Društva bibliotekarjev Pomurja

Jelka Pšajd, etnologinja

Peter Kuhar, publicist in prevajalec

dr. Dragica Haramija, literarna zgodovinarica

dr. Robert Inhof, umetnostni zgodovinar

dr. Andrej Hozjan, zgodovinar

Marjan Šiftar, pravnik in diplomat

Stanislava Dešnik, krajinska arhitektka

Simona Cizar, sociologinja kulture

Milivoj Miki Roš, režiser, pisatelj, scenarist in igralec

Marjan Farič, predsednik Prekmurskega društva general Maister